

СРПСКА ИСТОРИЈА: Први познати српски витез који је сахрањен под стећком

Борис Радаковић

13:00 13.10.2016.

Стејци – у народу познати као **мраморје, биљези, каменови, грчка и влашка гробља**, итд. – представљају камене надгробне споменике под којима су сахрањивани Срби, а извориште ове врсте гробова у средњем вијеку јесте област **Требиња**. Клесане стећака односно мраморова, почело је крајем XI и почетком XII вијека.

Под стећцима Срби су сахрањивани и у доба турске окупације, па и крајем XIX вијека, а нека од тих старих гробља остала су активна до данас. Што се тиче облика мраморова, они могу бити у облику плоче, сандука, саркофага, чамца, стубова и крста. **Највише некропола са стећцима налази се на простору данашње источне Херцеговине.**

Већина стећака (мраморова) нема никаквих натписа на себи, а поготово их немају споменици настали у ранијим периодима њиховог клесања.

Први стећак са натписом на себи јесте споменик требињског жупана Грдеше (Грда) који је умро између 1151. и 1178. године, пронађен у средњовјековној некрополи у Полицама код Требиња.

Жупан Грдеша био је један од важнијих српских великаша и витезова у XII вијеку, али о њему немамо много сачуваних података.

У повељи рашког жупана Десе из 1151. године, којом је даровао острво Мљет манастиру св. Марије од Пулсана на брду Гаргано у Апулији, жупан Грдеша (iuranus Gerdessa) се спомиње међу свједоцима који својим потписом гарантују извршење Десиногог поклона. Послије овога, током другог похода византијског цара Манојла Комнина на Рашку, Грдеша је био у у српској војсци, како пише византијски писац Јован Кинам, „веома“ угледна личност.

На стећку жупана Грдеше пише да је умро за вријеме „великог кнеза Михаила“. Овај кнез идентификован је као последњи дукљански кнез Михаило који је владао до 1189. године. Тако се подударило да име једног од најстарије познатих српских витезова и његов гробни натпис, буду најстарији пронађени натпис на стећку. Ово је показало да су Срби прилично рано почели да се покопавају под стећцима, да су они били у употреби међу српским православним становништвом, а не како су многи тврдили, почев од аустро-угарске пропаганде па преко разних историчара све до данас, да су под њима сахрањивани богумили.

Извор: Срби у БиХ